

AZ EGYESÜLETI MUNKA SZEREPE A KUTATÁSI EREDMÉNYEK ELTERJESZTÉSÉBEN*

STRÓBL KÁLMÁN

a Faipari Kutató Intézet igazgatója,
a Faipari Tudományos Egyesület elnöke

A magyar fafeldolgozás minden ágazatára, így összességére is az jellemző, hogy az államosítás óta alakult ki nagyipari jellege és az eltelt mintegy három évtized alatt jelentősen fejlődött.

Ez elsősorban az üzemek koncentrálásában, majd a kapacitások bővítésében, korszerűsítésében, végül új technológiák meghonosításában jelentkezett. Mindez a korábbi fejlődéshez képest a faipar fejlődésében minőségi változást jelentett. Ez a fejlődés ugyan nem volt egyenletes, voltak benne kisebb megtorpanások, az egyes ágazatok fejlődése nem volt mindig szinkronban, de a kialakult ellentmondásokat, fejlettségi szintkülönbségeket a párt- és a kormányhatározatok, valamint a felügyeleti szervek döntései, irányelvei alapján időben mindig meg tudta az ágazat szüntetni, fel tudta számolni. Ezzel a célirányos és folyamatos munkával értük el a jelentős fejlődést, s ezen keresztül azt a szintet, hogy a faipar minden ágazata jelenleg — a rendelkezésre álló alapanyagbázis által megszabott határokon belül — az igényeket nemcsak mennyiségben, hanem minőségben is ki tudja elégíteni. Ebben a fejlesztésben vállalt jelentős feladatokat magára a Faipari Tudományos Egyesület — együttműködve a társegyesületekkel, elsősorban az Országos Erdészeti Egyesülettel —, aminek alapján elmondhatjuk, hogy ez a tevékenység is hozzájárult ahhoz, hogy a faipar elérte azt a szintet, melyet az előbbieken jellemeztem.

E munkához — az egyéb feltételek mellett — az adott lehetőséget, hogy az egyesület célja és feladatai igen átfogóak. Az elsődleges cél, az egyetemes faipar műszaki és gazdasági fejlődésének elősegítése társadalmi úton, tudományos eszközökkel, a marxista—lenini elmélet, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt útmutatása alapján, a Magyar Népköztársaság Alkotmányának szellemében. Kiemelt feladataink a következők:

- a kormányzati szerveknek a fafeldolgozó ipar fejlesztésére irányuló munkájának támogatása,
- a kutatómunka támogatása, a kutatási eredmények társadalmi úton való elemzése, elterjesztésében, alkalmazásában való közreműködés,

* Előadás az Erdészeti és Faipari Tudományos Ülés plenáris ülésén Budapest, 1980. február 27.

- részvétel a faipari oktatásban és továbbképzésben,
- a faipar műszaki, gazdasági színvonalának emelése érdekében más államok faipari intézményeivel és egyesületeivel a kapcsolatok felvétele, illetve fenntartása,
- műszaki konferenciák, kongresszusok rendezése, egyéb szervek műszaki és természettudományi rendezvényeiben való tevőleges részvétel.

Engedjék meg, hogy a továbbiakban — a rendelkezésre álló idő rövidege miatt — csak a kutatási eredmények elterjesztésével kapcsolatos egyesületi tevékenységet ismertessem.

A faiparra is — mint hazánkban már szinte minden iparágra — az intenzív fejlesztés a jellemző, azzal a további megkötöttséggel, hogy a rendelkezésre álló alpanyagbázis korlátozott. Ez a két tényező alapvetően meghatározza, determinálja feladatainkat.

A meghatározó tényezőkből következik, hogy állandóan növekvő feladatainkat

- azonos vagy csökkenő munkáslétszámmal kell megoldanunk úgy, hogy
 - a fajlagos alpanyagfelhasználás is csökkenjen.
- E célkitűzések csak úgy valósíthatók meg, ha
- a technikai berendezések mennyiségét és műszaki színvonalát következetesen növeljük,
 - a gyártmány- és gyártásfejlesztést állandóan napirenden tartjuk,
 - folyamatosan bevezetjük, alkalmazzuk az új, korszerű gyártástechnológiákat.

A röviden ismertetett célkitűzések csak úgy valósíthatók meg gyorsan és gazdaságosan, ha következetesen alkalmazzuk a

kutatás—oktatás—termelés

szoros kapcsolatát, mely folyamatot sem megszakítani, sem felcserélni, sem lerövidíteni nem szabad, mert mindez a végső célban, a termelésben csökkenti az elérhető teljesítményeket. Hasonló következménnyel jár az is, ha bármelyik fázist öncélúan kezeljük, s ezáltal gyakorlatilag elszakítjuk a másik két fázistól.

Ez a veszély elsősorban a kutatás területén jelentkezhet, aminek megelőzése érdekében fontos követelmény, hogy a kutatásokat mindig összhangba hozzuk a végső cél, a termelés követelményeivel.

A kutatási eredményeket — létrehozásuk után — véleményezni, bírálni kell, fel kell tárni esetleges hiányosságait, s csupán ezek után kerülhet sor általános ismertetésére, oktatására, s végül a termelésben való alkalmazására. Mindez gyakran — sajnos — elég sok időt vesz igénybe. Ennek a folyamatnak az irányítása állami feladat ugyan, de a Faipari Tudományos Egyesület ott kapcsolódik e folyamatba, hogy ennek hatékonyságát növelje, és a szükséges átfutási időt a lehetséges minimumra csökkentse. Ezen célkitűzések realitását

az adja meg, hogy a Faipari Tudományos Egyesület a faipar minden ágazatának szakembereit tömöríti.

A Faipari Tudományos Egyesület — az előbb ismertetett adottságainak messzemenő kihasználása mellett — nagy súlyt fektet minden szakosztályában a kutatási eredmények elterjesztésére.

Ennek érdekében rendszeres tevékenységet fejt ki

- a különböző tanulmányok kidolgozásában, azok ismertetésében,
- ankétok előadásainak kidolgozásában, az ankétok megrendezésében,
- tanfolyamok megszervezésében, különböző, időszerű témájú előadások megtartásában,
- egyes témák megjelentetése szaklapunkban a „Faipar”-ban.

Mindezen tevékenység elsődleges forrásanyaga a kutatási eredmények, s végső célja, hogy azok a termelő folyamatban minél előbb, a lehető legszélesebb területen, optimális határfokkal alkalmazásra kerüljenek. E munkaterületeken az Egyesület az utóbbi időben a következő, jelentősebb tevékenységet fejtette ki.

Tanulmányok: A Fűrész- és Lemezipari Szakosztály keretén belül több tanulmányban, több megközelítésben rögzítettük a fafeldolgozó ipar optimális műszaki fejlesztésével kapcsolatos javaslatainkat.

E tanulmányokban a rendelkezésre álló alapanyagbázisból az optimális használati értéket biztosító termékösszetétel előállításához szükséges műszaki fejlesztést körvonalaztuk, figyelembe véve a meglévő termelőberendezések kapacitását és műszaki állapotát.

Ezek a tanulmányok azért jelentősek, mert bennük számos olyan alapgondolatot vetettünk fel, melyeket az illetékes állami szervek a fejlesztések részletes terveinek kidolgozásánál figyelembe is vettek.

Ugyancsak a Fűrész- és Lemezipari Szakosztály dolgozta ki, s mérte fel teljes keresztmetszetben — két tanulmányban is — az oktatás helyzetét az elsődleges faiparon belül. Mindkét tanulmány egyaránt hangsúlyozta, hogy a legsürgősebb feladat a nappali szakközépiskolában való oktatás további szélesítése, mert ennek a képzési formának a szűk keresztmetszete lehetetlenné teszi a szakközépkáderek képzését. Véleményem szerint ezek a tanulmányok is érdemben befolyásolták, hogy ez év őszén Sopronban megindul az ilyen szintű szakemberképzés. E kérdéssel kapcsolatban megjegyzem még, hogy a képzési forma „Tanterve” és a tankönyvek megírásának munkáiban is a szakosztály számos dolgozója vett, illetve vesz részt.

Ankétok: Az Egyesület számos ankétot szervezett már. Itt csupán az utolsó két legjelentősebb ankétot kívánok kitérni.

1978. év áprilisában rendezte meg a Fűrész- és Lemezipari Szakosztály „A lággyártás — ezen belül a mezőgazdasági lággyártás — helyzete és várható alakulása” című ankétot. Ennek megrendezését számos tényező indokolta, melyek közül a legfontosabbak:

- az évenként termelt mezőgazdasági láda mennyiségét csak közelítőleg lehet meghatározni a kölcsönzés, a javítás, a többszöri felhasználás és a hiányos adatszolgáltatás miatt.

Az Egyesület felmérte az előző öt év ládatermelésének tényleges mennyiségét, ami lehetővé tette a reális tájékoztatást, valamint a távlati termelési tervek pontosítását. Ez igen jelentős, mert

- a mezőgazdasági ládák termeléséhez igen nagy mennyiségű, főleg fenyő alapanyagot használnak fel, így célszerű gazdálkodással, a gyártás- és gyártmány fejlesztésével a %-ban kifejezett minimális megtakarítás is jelentős mennyiségű import fenyő alapanyag megtakarítását teszi lehetővé,
- a fenyő alapanyag helyettesítésére — főleg hazai fafajú faalapanyaggal, illetve kartonlemezzel — több ládatípusnál van lehetőség, s az anketon külön felhívtuk erre mind a gyártók, mind a felhasználók figyelmét. Mindez elsősorban az egyszeri felhasználásra kerülő, nagy mennyiségben gyártott export mezőgazdasági ládáknál jelentős.

Igen fontos ankétot rendezett az Egyesület az elmúlt év decemberében „A fűrészipar helyzete és fejlesztése” címmel. A nagy számban megjelent szakember előtt ismertettük:

- a fűrészipar fejlesztése terén az V. ötéves terv során megvalósított fejlesztéseket, a jelenlegi kapacitást, az alkalmazott korszerű technikai berendezéseket, technológiákat,
- a folyamatban levő fejlesztések irányvonalát, a műszaki és beruházási lehetőségeket, az elért műszaki és technológiai színvonalat,
- a korszerű, magas kihozatalú biztosító gazdaságos technológiákat, a fa komplex kihasználásának legújabb módszereit, lehetőségeit,
- az elsődleges fafeldolgozás fejlesztésének irányát, mértékét, a jelenleg ismert legkorszerűbb technológiákat, technológiai berendezéseket s a fejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, célkitűzéseket.

Nemzetközi együttműködés: A Faipari Tudományos Egyesületnek — főleg a KGST országokkal való — nemzetközi együttműködése is igen széles körű. A kutatási eredmények elterjesztése, a faipar műszaki, gazdasági színvonalának emelése terén a legjelentősebb az, hogy a KGST országok egyesületeinek vezetői kétévenként integrációs értekezletet tartanak, ahol — többek között — tájékoztatják egymást elért eredményeikről, értékelik azok hatását.

Mindez számos olyan tapasztalat megszerzését teszi lehetővé, amit a nemzeti adottságok figyelembevételé után a hazai körülmények mellett eredményesen lehet alkalmazni.

A felsorolt tanulmányok, ankétok és nemzetközi együttműködés eredményei, tapasztalatai lehetővé teszik, hogy az Egyesület ne csak a meglévő kutatási eredmények gyakorlati bevezetésében, alkalmazásában fejtsse ki tevékenységét, hanem lehetővé teszi azt is, hogy javaslatot tegyen konkrét, új kutatások elvégzésére, illetve egyes kutatási feladatok orientálására, kibővítésére.

E rövid beszámolómmal az egyesületi munka szerepét kívántam bemutatni a kutatási eredmények elterjesztésében, általános ismertetésében. Hogy előadásomban a szerteágazó egyesületi munkából éppen a kutatási eredmények elterjesztésével kapcsolatos tevékenységet emeltem ki, annak nemcsak az az oka, hogy most Tudományos Tanácsülés van, hanem az is, hogy az Egyesület ezt a tevékenységét súlyponti feladatnak tekinti, mivel az olyan műszaki-gazdasági fejlettségű országban, mint hazánk is a

kutatás—oktatás—termelés

lánccolatban a kutatás szerepe a meghatározó, s ez határozza meg döntően a faipar — de az egész népgazdaság intenzív fejlesztésének előfeltételét is.